

Fig. 1. Nordrup Kirke. Ydre, set fra Nordøst.

C. A. J. 1913

NORDRUP KIRKE

RINGSTED HERRED

Kirken nævnes i Roskildebispens Jordebog o. 1370 med een Plovs Land og svarede da 10 Øre¹. 1687 fik Kancelli-, Kammer- og Admiralitetsraad Frederik Giese til Giese-gaard (i Sognet) Jus patronatus til Kirken², der blev ved Godset, indtil den overgik til Selveje 1. Oktober 1934.

Kirken ligger paa jævnt Terræn i Østkanten af Nordrup By. De omgivende Kirkegaardsmure er nye, dels af kløvet Kamp, dels af gule Mursten³.

Bygningen bestaar af romansk Skib, gotisk Korudvidelse og Taarn, moderne Vaabenhus og Sakristi.

Det romanske Skib, hvortil oprindeligt et snævrere Kor har sluttet sig, er bygget af *Faksekalk* og *Kamp* med hugne Hjørnekvadre. Den romanske Murhøjde er o. 4,65 m. Af de oprindelige Vinduer og Døre er ingen i Behold, og der er heller ingen Steder Lejlighed til at iagttage den gamle Murbehandling. Skibets Østgavl er nedrevet sammen med det oprindelige Korparti, Vestgavlens nedre Halvdel er derimod bevaret, indbygget i Taarnets Østmur.

Gotiske Ombygninger og Udvidelser. I Løbet af 1400'erne er der i Skibet indbygget to Fag almindelige gotiske Krydshvælv, uden Overribber; Gjerd-

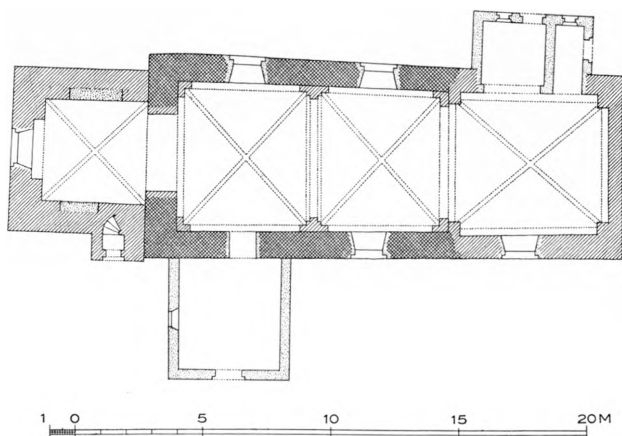

Fig. 2. Nordrup. Plan. 1 : 300. Maalt af K. V. Barfoed 1913 (C. G. Schultz 1931).

buen mellem de to Fag er falset til begge Sider. Ved samme Lejlighed er formodentlig Vestgavlens øvre Del blevet ommuret med Munkesten, med glat Gavlfelt uden Spor efter Kamtakker.

Nogen Tid senere, o. 1500, er et nyt *Kor* opført af Munkesten i Skibets Bredde. Det samtidige Hvælv, hvis Kapper er mere buklede end Skibets og ligeledes uden Overribber, har i Vest en Gjordbue, bygget op mod Skibets østlige Bue, der oprindeligt har ligget som Skjoldbue mod den nedrevne Triumfmur. Korgavlen har elleve Kamtakker og en sammensat Blændingsdekoration: foroven tre Bundblændinger omgivet af smaa Trappeblændinger under Kamtakkerne, forneden, mellem to Savskifter, et Bælte af ligehoje, retkantede Blændinger med Hængestave; ogsaa Toptinden har et Savskifte. Sidemurene i den romanske Kirke er forhøjede med Munkesten, og hele Langhuset har faaet en dobbelt udkraget Tandsnitgesims (Bloktagdesims).

Taarnet, der ligeledes er af Munkesten, savner helt særprægede Enkeltheder; det er muligvis lidt ældre end Koret (som nævnt har den i Taarnet indbyggede Vestgavl ingen Spor af Kamtakker svarende til den gotiske Østgavl). Taarnrummet har samtidigt Krydshvælv uden Skjoldbuer til nogen af Siderne og Helsten brede Overribber med Trinsten. Rummet forbindes med Skibet ved en spids Bue, og saavel i første som i andet Stokværk er der store, spidsbuede Spareblændinger, der dog i selve Taarnrummet er udmurede baade i Nord og Syd. Samtidigt Trappehus ved Sydsiden med fladbuet Dør i spidsbuet Spejl, Spindel af Kridt (delvis ommuret). I Mellemstokværkets Nordside en lille, fladrundbuet Aabning med Fals. I Klokkestokværket fladbuede og fladrundbuede Glamhul-Par i fladbuede Blændinger. Gavlene har syv Kamtakker og syv spidsbuede Høj blændinger, den midterste er dog dobbelt fladbuet, og har i Østgavlen en lille Hængestav foroven. Taarnets Syd- og Vestside er cementpudset.

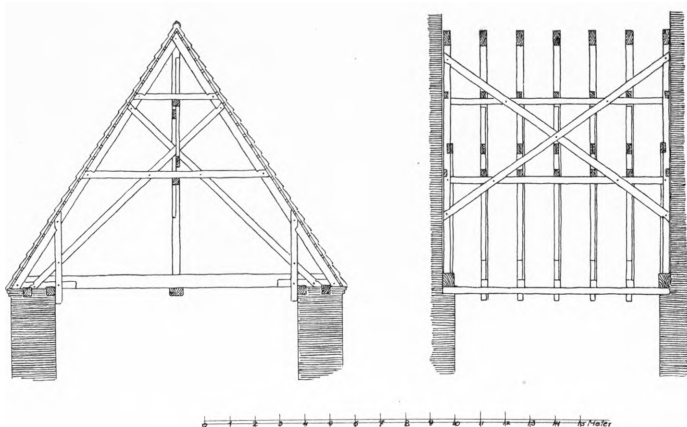

Fig. 3. Nordrup. Taarnets Tagværk 1 : 150. Maalt af K. V. Barfoed 1913.

Fra ny Tid stammer *Vaabenhuset* foran Syddøren og en lille *Udbygning* ved Nordsiden, opført 1865, hvor der er indrettet Herskabsstol og Indgang for Præsten. Begge Tilbygninger er af smaa, gule Sten og med Blændingsgavle i middelalderlig Stil.

Kun Taarnet har bevaret sit oprindelige *Tagværk* af Eg, af Krydsbaands-type (Fig. 3).

Kirken blev i 1847 (Kaldsbog) underkastet en større Istandsættelse, hvorved den fik sit nuværende, afrettede Præg. Den staar nu gulkalket med hvide Blændinger og Gesimser, Tagene har Vingetegl, Kamtakkerne Munketegl. Alle Vinduer er fra 1847. I det østligste Sydvindue er 1911 indsat et usigneret Glasmaleri: Korsfæstelsen og Nadveren.

INVENTAR

Altertavle (paa nyt Alterbord) i Bruskarok, fra o. 1625 (Fig. 4). Sidefelterne har Figurer af Moses og Johannes Døberen. I Storvingerne er der musicerende Engle; paa Storgesimsens Krumknægte Englebørn med Lidelsesredskaber, kun Kors og Søjle er bevaret; over Storgesimsen Dydefigurer: Haab og Tro; paa Topgesimsen to nøgne Dreng, den ene med Sværd, den anden med Palmegren(?), og paa Topornamentet, der har et kronet C 4, en Kvindefigur, Retfærdigheden. Fodstykket har et Relief af Nadveren, med liggende Apostle (Fig. 5), der er senere end Tavlens øvrige Snitværk og gjort af Abel Schrøder, samtidig med Prædikestolen. I Storfeltets Midtstykke et nyt Maleri, Kristus aabenbarer sig for Saulus, sign. N. Simonsen, og i Topstykket ligeledes et nyt Maleri (tre musicerende Engle) af samme Kunstner. Træet staar renset for Farve, enkelte Dele er forgyldte. Altertavlen blev 1663—64 stafferet og forgyldt af Claus Maler fra Næstved for 150 Dlr. (Rgsk.). Sml. †Korgitter (S. 508).

Altersølv. *Kalk* af kbh. Prøvesølv 1772, 23 cm høj, med sekssidet Skaft, seksdelt Knop, sekstunget Fod, samtidig Kumme med graverede Vaaben i Rokoskøjolde og Navnetræk, henvisende til Fr. Chr. Greve von Schack, til Giesegaard, og Ide Skeel Bille, samt Aarstallet 1773; udslidt Mestermærke. *Disk*, af kbh. Prøvesølv 1727; udslidt Mestermærke, vistnok for Nicolaus Fuchs (Olrik Nr. 377). *Oblatæske* af kbh. Prøvesølv 1846.

Paa †*Kalken*, »som bruges i Nordrup Kirke«, stod (1755): »Thenne Kalck ock Disk blef giort Anno 1601 tben 3. Novemb. til Farenløse Kircke then Thid vor Her Jacob Madsøn Sogne Here«; paa Knopperne: »Ihesus«. Sml. S. 516.

Alterkrucifiks af Sølv, »Gave til Nordrup Kirke fra Geheimeconferentsraad Lowzow Anno MDCCCLXIX«.

Alterstager. Det ene Par, fra gotisk Tid, 39 cm høje, har enkle Profder, tre Ringe om det svære Skaft og tre afbrudte Ben. Bruges nu som Blomsterstativ. Det andet Par, af sengotisk Form, 46 cm høje, er slanke og rigt profderede, har tre stærkt fremtrædende Ringe, hvorimellem smaa Rundstave, og hviler paa tre Fødder.

* *Røgelsekar*. Et Laag, af Malm, formet som en ligearmet Korskirke med Midttaarn, er fundet paa en Gaardtomt i Klippede og stammer muligvis fra Nordrup Kirke. Nu i Nationalmuseet.

† *Korgitter* samt †*Panel* og †*Bænke* blev leveret af Laurids Snedker af Roskilde 1664 (Rgsk.). Paa Korgitteret stod (1758): »1664 er denne Kircke, til Guds Ære, med Altertaulens og Chorets, item nye Prædikestols samt Pulpiturets og alle Stolenes Opsættelse, bleven beprydet, Loci Pastore et Provinciae Præposito D(omi)no Iohanne Sigvardi« (»Stedets Præst og Stiftets Provst var Hans Sivertsen«). Koret blev 1664 stafferet for 24 Dlr. af Claus Maler fra Næstved (Rgsk.).

Font, af norsk Marmor, fra o. 1800.

Fad, Tvm. 49,5 cm, med Evas Skabelse; paa Randen springende Dyr, alt paa Baggrund af Bladværk. Nederlandske Arbejde fra o. 1625—50.

Kande, af Tin, stemplet: Hans Høy.

Prædikestol (Fig. 4) i Bruskarok fra 1664 af Abel Schrøder⁴. »Abel Billedsnider af Næstved fik efter allernøjeste Fortingning . . . for en ny Prædikestol at gøre 120 Dlr.«; tre Vogne hentede Stolen i Næstved (Rgsk. 1663—64). De nuværende seks Fag bar i Storfelterne ovale Ornamentrammer i gennembrudt Arbejde, hvori livfulde, figurrige Relieffer: Korsfæstelsen, Gethsemane, Tilfangetagelsen, Bespottelsen, Fremstillingen for Ypperstepræsten og Korsbæringen. Paa Hjørnerne staar Kvindehermer: Haab, Tro, Kærlighed, Retfærdighed, Klogskab og Styrke. Den samtidige, ottesidede Himmel har paa Undersiden en Due, der hænger i gennembrudt Ornamentik; i to af Topornamenterne kronet F 3. og S A. Fod og Opgang nye. Stolen er (ligesom i 1755)

C. A. J. 1918

Fig. 4. Nordrup. Altertavle (S. 507) og Prædikestol (S. 508), sidstnævnte af Abel Schrøder 1664.

umalet. Ved en Istandsættelse i 1908 blev den noget omdannet, hvorved Korsfæstelsesfeltet fik sin nuværende Plads; en ny Hjørneherme (»Styrke«) tilføjedes.

Stoleværket er moderne.

†*Degnestol* bar (1758) Indskriften: »An(n)o D(omi)ni 1562 ... Nils Beck dette Arbejde gøre i Her Svend Olsens Tid Gu[d være ham n]jadig oc blid«; og derover »et Ansigt«.

†*Skriftestol*, †*Stolestader* og †*Panel* »runden igennem Kirken« blev leveret af Laurids Snedker af Boskilde 1664 (Rgsk.). Sml. †*Korgitter*.

†*Pulpitur*, blev ligeledes gjort af Laurids Snedker af Roskilde 1664 (Rgsk.).

To *Pengebøsser* af Messing fra o. 1830. †*Pengeblok*, med »Jærn og Beslag«, blev anskaffet 1664 (Rgsk.).

†*Series Pastornm* siden Reformationen var (1755) anbragt paa en Tavle »over Kirkens Dør«.

†*Seferværk*, omtalt 1654—55 (Rgsk.).

Klokker. 1) 1667. To Indskriftbaand; i det øvre »Soli Deo Gloria« (»Gud alene Æren«), det nedre tomt; om Klokkelegemet en Række Ringe, hvori en ret fejlfuld Versalindskrift: »Nordrup Kiercken Klocke blef omstobt Anno 1667 udi Arfve Koning Friderichb den 3. Nittende Aarb Regering och Alder[s] 39. Aar och Sophia Amalia Dronning i Danmarck var, Der Johan Plum Kierche Comissarius i Danmarck och Her Hans Sievertsen Provst i Ringsted Herrit och Prest till Nordrup Kierche var«. Over Slagringen: »Mit Gottes Hulf goss mich Hinrich Lehmmeyer«. Tvm. 107 cm⁵.

2) 1721. Indskriftbaand mellem Akantusranke (med Kvindefigurer) og Blomsterranker. Versaler: »Gloria in excelsis Deo me fecit Friderich Holtzman Hafniæ« (»Ære være Gud i det Høje; mig gjorde Friderich Holtzman, København«). Paa Klokkelegemet: »Christian Carl von Gabel til Ringsted Closter, Gabelseye, Giessegaard og Spanager, Bidder, Konge Mays bestalter Camerherre etc. lod denne Kloke omstobe 1721«. Paa den modsatte Side er det Gabelske Vaaben i kraftigt Relief. Tvm. 71 cm.

GRAVMINDER

†*Epitaf*⁶. 1667. Sognepræst Hans Sidvard[sen], død 1690 i sit 81. Aar, og hans Hustruer: Anne Hansdatter Lund, død i hendes Alders 40. Aar, Maren Thomædatter, død 1677, og Anne Thomædatter. Maleri af en knælende Mand »med devot og yndig Mine«, omgivet af tre Kvinder og to Svøbelsesbørn. Hang 1755 i Koret.

Gravsten. 1) Søren Kleitrup, Inspektør i 35 Aar ved de Schackske Godser, født 1738, gift 1779 med Claudine Marie Neergaard, død 1801.

Fig. 5. Nordrup. Altartavlen's Fodstykke (S. 507). Nadverrelief af Abel Schrøder.

C. A. J. 1918

2) Claudine Marie Kleitrup, født Neergaard, død paa Prøvegaarden 12. Maj 1823, 76 Aar gammel.

3) Rasmus Tonnesen, født .. Feb. 17.., død .. Maj 1813.

De tre anselige Sandsten, uden Udsmykning, med Indskrifter i fordybet (temmelig slidt) Skriveskrift, ligger paa Kirkegaarden nord for Kirken.

Begravelser. 1) Muret Begravelse under Koret for Provst Hans Sivertsen³ og hans Familie med †Gravsten over ham og hans to første Hustruer. Her var (1755) desuden begravet Sivertsens Efterfølger, Hans Mortensen Schou, samt dennes Eftermand, Poeten Hans Hansen Nordrup, der var Søn af Provst Sivertsen⁶.

2) Hr. . . Giese, hans Frue og Søn, Hr. Christopher Giese med flere af Familien var (1755) begravet i »en indlukt Begravelse over Jorden, nederst i Kirken, saa stor, at den indtog hened en fjerde Part Bum af Kirken, men blev alt borttagen og Kirkestole i den Sted opsatte, samt Ligene nedgravne under Jorden, da Hr. Geheimeraad Gabel blev Ejer til Giesegaard og Nordrup Kirke«.

To *Ligkisteplader* af Messing blev 1908 fremdraget fra en Gravkælder under Taarnet (sml. Begravelse 2); nu ophængt i Herskabsstolen.

1) Frideric Giese til Giesegaard, Kancelli-, Kammer- og Admiralitetsassessor, Kammersekretær, Amtmand over Ringsted Amt, født i Husum 15. Juni 1625, gift med Margaretha Elisabeth Schönbach i 28 Aar, havde to Sønner og fem Døtre, død i København 12. Februar 1693.

2) Christopher Jockum Giese til Giesegaard, Etats- og Justitsraad, Amtmand over Vordingborg Amt, født 6. Januar 1668, død 6. Juli 1719; ottelinjet Ærevers af A. Haard. [Sognepræst 1705—27 i Præstø].

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1654—70 (RA). — Kaldsbøger 1771—1804, 1816—64, 1865—1920 (ved Embedet). — Præsteindberetninger 1755 (NM), 1758 (LA). — Museumsindberetninger af J. B. Løffler 1883, K. V. Barfoed og C. A. Jensen 1913. Revideret af P. N. og V. H. 1928.

J. V. Christensen: Tider og Skikkelser i Midtsjællands Historie I. 1907. S. 183.

¹ S. R. D. VII, 54, 117.

² Kronens Skøder II, 626.

³ 1669—70 lod Provst Hans

Sivertsen opsætte »29 Favne Graastensmur af Grunden«, fordi han fik Kgl. Majestæts Bevilling til at lade indrette en muret Begravelse i Koret for sig og sin Hustru (Rgsk.).

⁴ Sml. Danmarks Kirker. Præstø Amt. S. 1081 ff. ⁵ 1666 laantes 290 Daler af Nabokirkerne til Klokkens Omstøbning og Kirkens »højformøden udkrævende Conservation«; Klokkens Støbning kostede 167 Slettedaler (Rgsk.). ⁶ Pontoppidan: Danske Atlas VI. 1774. S. 316.

Paa Kirkegaarden er 1891 opført et Begravelseskapel for Familien Brockenhuus-Schack, hvortil ogsaa de tidligere i Terslev Kirke (S. 557) begravede Medlemmer af Familien nu er ført.

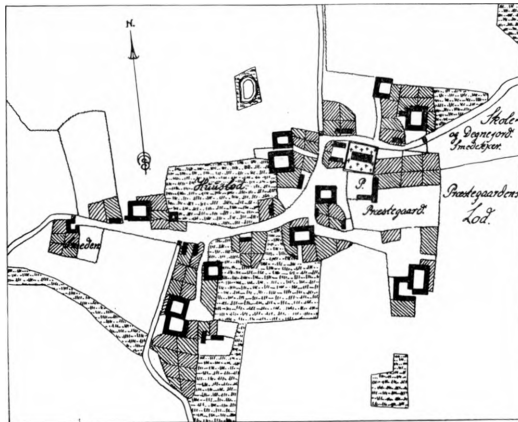

Fig. 6. Nordrup 1802.